

Poznańska Starówka

---

autor: Urząd Miasta Poznań

Poznańska starówka należy do najbardziej urokliwych w Polsce. Na pewno jej szczególnym elementem jest Ratusz – jeden z najbardziej znanych zabytków architektury renesansowej.

Pierwsze prace nad budową ratusza poczyniono w drugiej połowie XIII wieku. Z tego też mniej więcej czasu są gotyckie piwnice. Pozostałością datowaną na przełom XV i XVI wieku przebudowy późnogotyckiej jest natomiast trzon ratuszowej wieży oraz dwa portale we wnętrzach pierwszego piętra. Przełomowym momentem w dziejach gmachu był pożar w 1536 roku. Po prawie 15 latach nieskutecznych prób odbudowy udało się to włoskiemu architektowi Janowi Baptyście Quadro. Zgodnie z podpisanym z radą miejską kontraktem rozbudował on ratusz w kierunku zachodnim, zapewniając w ten sposób stabilność grożącej zawaleniem wieży. Jego dziełem jest również trykondygnacyjna loggia od wschodu oraz Wielka Sień. Wtedy też zainstalowano, zamówione u mistrza Bartłomieja Wolffa z Gubina, "urządzenie błazeńskie" w postaci trykających się przed każdym biciem godzin koziółków. Ostateczny kształt ratusz poznański otrzymał w latach 1782-1784, podczas odbudowy po zniszczeniach spowodowanych potopem szwedzkim. Wtedy właśnie, uszkodzona ponad pół wieku wcześniej przez huragan, wieża otrzymała klasycystyczny hełm, zaprojektowany przez warszawskiego architekta Efraima Szregera. W takim też kształcie zabytek odbudowano po zniszczeniach wojennych. Najbardziej charakterystyczny, wyróżniający go spośród innych tego typu budowli, element poznańskiego ratusza stanowi loggia. Oparta o wzory zaczerpnięte ze słynnego traktatu architektonicznego Sebastiana Serlia, jest jedną z pierwszych nowożytnych fasad w Polsce. Zarówno ze względów ideowych, jak i estetycznych ważną rolę odgrywają także przedstawienia malarskie. W partii attyki są to, zgodnie z przekazami z XVI wieku, władcy z dynastii Jagiellońskiej: Jadwiga, Władysław Jagiełło, Władysław Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk, Jan Olbracht, Aleksander, Zygmunt Stary i Zygmunt August. Zarówno ze względów ideowych, jak i estetycznych ważną rolę odgrywają także przedstawienia malarskie. W partii attyki są to, zgodnie z przekazami z XVI wieku, władcy z dynastii Jagiellońskiej: Jadwiga, Władysław Jagiełło, Władysław Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk, Jan Olbracht, Aleksander, Zygmunt Stary i Zygmunt August. Do wojny ratusz służył swojemu pierwotnemu przeznaczeniu, obecnie jest siedzibą Muzeum Historii Miasta Poznania.

Codziennie w południe z ratuszowej wieży można usłyszeć grany na żywo hejnał. Co godzinę natomiast jego melodię wygrywa zainstalowany na środkowej wieżyczce kurant.

Z poznańskim hejnałem związana jest znana legenda. Syn miejskiego trębacza zaopiekował się pewnego razu rannym królem kruków, który odwdzięczając się pozostawił mu srebrną trąbkę. Po wielu latach, gdy chłopiec dorósł i objął obowiązki po swoim ojcu, wezwane za jej pomocą ptaki pomogły pokonać oblegających miasto nieprzyjaciół.

Poza ratuszem charakterystycznym elementem starówki poznańskiej są kamienice. Renesansowe, kolorowe przypominają o świetności kupieckiej miasta.

Tak jak jedna z nich, związana z życiem jednego z najsłynniejszych, polskich lekarzy.

Na początku XVI wieku dom był własnością patrycjuszowskiej rodziny Węgrzynów, zwanych Ungrami. W 1543 roku poprzez małżeństwo z Polikseną Ungrówną w jego posiadanie wszedł jeden z najsłynniejszych poznaniaków, lekarz-humanista Józef Struś. Urodzony w Poznaniu, ukończył studia na uniwersytetach w Krakowie i Padwie, gdzie przez krótki czas także wykładał. Po powrocie do

rodzinnego miasta związał się z Górkami. Polecony królowi Zygmuntowi Staremu, udał się wraz z jego córką Izabelą, narzeczoną Jana Zapolyi, na Węgry. Tam zarządzał jedną z prowincji oraz posłował do Turcji. Do legendy przeszło uzdrowienie przez Strusia sułtana Sulejmana Wspaniałego, od którego odstąpili lekarze arabscy i indyjscy. Dziś przypomina o nim umieszczona na fasadzie tablica. Przebudowana pod koniec XIX wieku, została w 1942 roku połączona z domami nr 98-100. W tarakcie powojennej odbudowy, na podstawie pochodzącej z połowy poprzedniego stulecia litografii W. Baeselera, odtworzono dawny wygląd fasad.